

Slinks en vanuit het duister trok hij alle macht naar zich toe, Koert Lindijer, 11 april 2019, NRC

Tijdperk-Bashir Bij de coup in 1989 speelde Omar al-Bashir nog een bijrol. Langzaam trok hij het kleed onder de voeten van zijn mentor vandaan.

De bevolking stond te juichen bij de coup van de toen nog onbekende Omar al-Bashir in 1989, want ze waren de economische misère beu. Misschien hadden de inwoners van Khartoum minder enthousiasme getoond als ze wisten wie er achter de coup zat. Want Bashir speelde slechts een bijrol, de ware nieuwe machthebber was Hassan al-Turabi, leider van de moslimfundamentalisten. De staatsgreep van de fundamentalisten trok een dikke streep onder het verleden van Soedan. „Khartoum zal nooit meer een seculiere hoofdstad zijn”, zei Bashir vlak na zijn machtsovername.

Soedan kende altijd een gematigde islam met veel invloed van soefi-sektes, die Afrikaanse dynamiek in het geloof brachten. Daarmee toonde Soedan zijn bijzondere karakter, want het is een kruispunt tussen zwart Afrika en het Midden-Oosten en was altijd onderhevig aan invloeden uit alle windrichtingen. De mengeling van tradities in een land met 500 talen leidde tot een cultuur die noch Arabisch noch Afrikaans is. Aan die diversiteit kwam onder Bashir een einde.

Militarisering Soedan

De fundamentalisten militariseerden Soedan. Bashir zette moorddadige stammilities op in Zuid-Soedan om opstandelingen te bestrijden, met als gevolg een half miljoen doden. Toen hij ze er niet onder kreeg, ging hij in 2011 akkoord met de onafhankelijkheid van Zuid-Soedan, waardoor Soedan een deel van zijn Afrikaanse bevolking verloor. In de westelijke regio Darfur bestreed hij met hulp van de Janjaweed-militie zwarte Afrikaanse inwoners, waarbij 200.000 doden vielen. Dat leverde hem een aanklacht wegens oorlogsmisdaden op van het Internationaal Strafhof.

Bashir laat zich leiden door de Arabische invloed in Soedan. Hij werd in 1944 geboren in het dorp Hosh Bannaga aan de oostoever van de Nijl, 150 kilometer ten noorden van de hoofdstad. Dat gebied leverde veel presidenten van Soedan en gaat er prat op een originele Arabische bevolking te hebben. In de talrijke gewapende conflicten in het land koos Bashir altijd de zijde van de gearabiseerde volkeren. In de regio Abyei bijvoorbeeld steunde hij de Misseriya, een nomadisch en gearabiseerd volk, tegen de Afrikaanse Ngok Dinka. Hij richtte zijn buitenlandse politiek op het Midden-Oosten en

deed denigrerende uitspraken over Afrikanen, soms met verwijzing naar eeuwenoude gedichten waarbij de stok werd geprezen om de Afrikaanse slaaf mee te slaan.

Slim als een luipaard

Bashir voelt zich zeer ongemakkelijk in het gezelschap van intellectuelen, maar hij is slim als een luipaard. Een luipaard kent vele vuile trekjes. Het slinkse roofdier doet geen openlijke frontale aanval maar valt vanuit een duister hoekje aan. Langzaam trok hij het kleed onder de voeten weg van zijn mentor Hassan al-Turabi, die rond de eeuwwisselingen zijn posities verloor. De intolerante Bashir stond nu ongehinderd door andere meningen alleen aan de leiding.

De scherpe kantjes van de islamitische scherp-slijpers gingen er met het vertrek van Turabi van af, maar de dictatuur verminderde niet. De fundamentalisten hadden zich op behendige wijze in alle uithoeken van het land ingevreten, met posities in de overheid en in buurtraden, en door de oprichting van de „morele politie” die op zeden en gewoontes toeziet. Bashirs machtsbasis verschoof steeds meer naar het leger. Hij zette verscheidene militaire eenheden binnen het leger op die uiterst trouw aan hem waren. Het slotstuk van zijn regime speelde zich daarom binnen de kazernes af. Schijn bedriegt, net als bij Bashirs eigen coup in 1989. De hoofdrolspelers bij de omwenteling donderdag zijn vermoedelijk Saleh Gosh, hoofd van de gevreesde inlichtingendienst, Mohamed Hamdan Daglo alias Hemetti, van de militie Rapid Support Forces en zijn vertrouweling van het eerste uur, Awad Mohamed Ibn Ouf, de nieuwe president. Allen waren sinds 1989 Bashirs trouwste medewerkers. De volksrevolutie in Soedan, begonnen door tienduizenden betogers, lijkt uitgelopen op een paleiscoup.

Vermoedelijke hoofdrolspelers

Saleh Gosh, hoofd van de gevreesde inlichtingendienst, Mohamed Hamdan Daglo, voert het commanco over de zogeheten Rappid Support Forces en Awad Mohamed Ibn Ouf, sinds de staatsgreep de nieuwe president.

zie verder: https://www.nrc.nl/nieuws/2019/04/11/slinks-en-vanuit-het-duister-trok-hij-alle-macht-naar-zich-toe-a3956672?utm_source=NRC